

A kellékszavatossági igényekkel összefüggő határidők változásai a 2009. évi CXX. törvényben

Az új Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvényt (továbbiakban: új Ptk.) az Országgyűlés 2009. november 9-én elfogadta, azonban a hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 2010. évi XV. törvény 1. § (1) bekezdését, valamint 208. §-át az Alkotmánybíróság 51/2010. (IV. 28.) határozatával alkotmányellenesnek minősítette. Ennek értelmében az új Ptk. egyelőre még nem lép hatályba. A kodifikációs munkálatok újbóli megindítása miatt is nagy valószínűséggel állítható, hogy az új Ptk. nem fog teljesen megegyezni a 2009. évi CXX. törvénnyel. A következőkben ismertetett szabályokra tehát úgy tekinthetünk, mint a jövőbeli szabályozás egy lehetséges, vélhetően figyelembe veendő alternatívájára.

A fogyasztóvédelem magánjogi eszközei közül kiemelendő a szavatosság jogintézménye. A szavatossággal kapcsolatban a jelenleg hatályos Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) alapján fontos megkülönböztetni a kellék- és a jogszatosságot. Az előbbi szavatossági kötelezettség lényegét tekintve a minőségi hibákért való helytállásként írható le, ellentétben a jogszatossággal, ahol a hiba nem a szolgáltatott dolog minőségében rejlik, hanem annak tehermentessége, jogi „hibátlansága” a kérdéses. A következőkben a Ptk. fogyasztói szerződésekre vonatkozó, kellékszavatossággal összefüggő főbb szabályait ismertetem összevetve ezeket egy lehetséges, az új Ptk. által vázolt szabályozási alternatívával – vélelmezve, hogy e szabályozási modellt a későbbi tervezet megalkotása során is alapul veszi a jogalkotó.

A kellékszavatossági jogokat a Ptk. a hibás teljesítés címe alatt szabályozza, hiszen a kellékszavatosság a kötelezett hibás teljesítésért való, törvényen alapuló helytállási kötelezettsége. Az ehhez kapcsolódó jogokkal az ellenérdekű fél nem szerződés szerű teljesítése esetén élhet a jogosult. Nem szerződés szerű a teljesítés, ha a szolgáltatott dolog a teljesítés időpontjában nem felel meg a jogszabályban vagy a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak. Jogszabálynak történő megfelelés alatt értjük például a szabványnak történő megfelelést. (Vö. pl.: EBH 2002.629.) Hibás teljesítésnek minősülhet a minőségre egyébként hibátlan áru is, ha a szerződés alapján, külön kikötött többlettulajdonsággal kellett volna rendelkeznie. Ha a minőségre vonatkozóan sem jogszabály, sem a szerződés nem fogalmaz meg *expressis verbis* kritériumokat, akkor a Ptk. 277. §-nak teljesítésre vonatkozó szabályait tekinthetjük irányadónak.

A helytállási kötelezettség akkor áll fenn, ha a hiba a teljesítés időpontjára visszavezethető. A 99/44/EK irányelvvel összhangban került a Ptk.-ba a következő vélelem, amely nagyban megkönnyíti a fogyasztó helyzetét: „Fogyasztói szerződés esetében az ellenkező bizonyításig vélelmezni kell, hogy a teljesítést követő hat hónapon belül felismert hiba már a teljesítés időpontjában megvolt, kivéve, ha e vélelem a dolog természetével összeegyeztethetetlen. A felek ettől eltérő megállapodása semmis.” Ez a szabály a fogyasztóra nézve kifejezetten kedvező, hiszen az első hat hónapban annak bizonyítása,

hogy a hiba a teljesítés után keletkezett, a kötelezettet terheli, az ő érdekében áll ugyanis a vélelem megdöntése. Az első hat hónap eltelte után azonban a főszabály érvényesül, azaz a jogosultnak kell bizonyítani, hogy a hiba a teljesítés időpontjában már megvolt. Így azt mondhatjuk, hogy a teljesítéstől számított hat hónapon a kellékszavatosság gyakorlatilag nagyban hasonlít a kötelező jótállás intézményéhez, amelynél a bizonyítási teher a jótállás teljes időtartama alatt fordított.

A következőkben röviden áttekintjük, hogy az új Ptk. milyen főbb változásokat vezetett volna be. A fentebb ismertetett, hat hónapos vélelem általános szabállyá válna, ehhez képest az építményekre egy éves vélelem vonatkozna. Egyebekben az igényérvényesítésre nyitva álló határidők is változnának. A jelenleg hatályos Ptk. mind az elévülési, mind a jogvesztő határidők vonatkozásában differenciál aszerint, hogy az adott szerződés fogyasztói szerződésnek minősül-e. Ezt a duális szabályozási modellt az új Ptk. megszüntetné. Az eddigi teljesítéstől számított hat hónapos (fogyasztói szerződés esetén két éves) elévülési és egy éves (fogyasztói szerződés esetén három éves) jogvesztő határidő helyett egységesen három éves (ingatlan esetén öt éves) elévülési és – ha jogszabály a dolog kötelező alkalmassági idejét nem határozza meg – tíz éves jogvesztő határidőt állapítana meg. A használt dologra és az állat szolgáltatására vonatkozó megkülönböztetések változatlanul megmaradnának.

Megállapítható tehát, hogy a határidők hosszabbak lennének, ami a fogyasztó vonatkozásában kedvezőnek minősíthető. Ezt azonban leginkább csak nagyobb pertárgy értékű perekben érezheti a jogosult, hiszen – mivel a hibával kapcsolatos vélelem nem hosszabbodik – annak bizonyítása, hogy a hiba már a teljesítés időpontjában is fennállt, őt terheli. A bizonyítást pedig többek között épp a teljesítéstől számított időbeli távolság nehezítheti meg. Továbbá a fogyasztói igényt a bizonyítási teherre vonatkozó szabály (ugyanis a korábban tárgyalt vélelem ideje nem hosszabbodik meg) miatt a kötelezett könnyen elháríthatja (pl.: a bizonyítottság nem kellő fokára hivatkozva), a bírói út igénybevétele pedig kisebb értékű tömegügyletek esetében gazdaságtalan.

A jelenlegi szabályozás egyik igencsak neuralgikus pontján az új Ptk. sem változtatna. Ez a kijavításra illetve kicserélésre meghatározott határidő, amit egy rugalmas és több mérlegelési szempontot figyelembe vevő szabállyal rendez a jogalkotó. Jelenleg a Ptk. 306. § (2) bekezdése a következőt írja elő: „A kijavítást vagy kicserélést – a dolog tulajdonságaira és a jogosult által elvárható rendeltetésére figyelemmel – megfelelő határidőn belül, a jogosultnak okozott jelentős kényelmetlenség nélkül kell elvégezni.” Hogy mi a megfelelő határidő az így esetről esetre változhat, a kényelmetlenség fogalma pedig, a jogi nyelv számára is idegenül ható, képleteny definíciós elem. Az új Ptk. a jelentős kényelmetlenség fogalma helyére az „érdekeit kímélve” fordulatot ültetné. Bár a megfogalmazás dogmatikailag jobban illeszkedik a ma-

gánjog nyelvezetéhez, ám szigorúbb előírásnak ez sem nevezhető.

De talán nem is szükséges ennel konkrétabb megfogalmazás. A határidővel kapcsolatban ugyanis lehetséges lenne egy olyan jogtechnikai megoldás, amely a kódex általános megfogalmazásokat tartalmazó szabályaihoz képest külön jogszabályban speciális szabályokat határozna meg. Jelenleg is van ugyanis a kijavítási illetve kicserélési időre vonatkozó szimultán rendelkezés, az azonban tartalmilag nem speciális. A 49/2003. (VII. 30.) GKM rendelet 4. § (2) bekezdése szerint ugyanis a forgalmazónak törekednie kell arra, hogy a kijavítást vagy kicserélést legfeljebb tizenöt napon belül elvégezze. Bár itt már konkrét határidővel találkozhatunk, mégis a „törekedni” kitétel ezt lényegileg devalválja.

Végül meg kell említeni egy új – tervezett – jogintézményt: a termékszavatosságot. Eszerint az ingó dolog hibája esetén a termék mindenkor fogyasztónak minősülő tulajdonosa követelheti, hogy a gyártó a termék hibáját javítsa ki, vagy – ha a kijavítás a dolog tulajdonságaira és a jogosult által elvárható rendeltetésére figyelemmel megfelelő határidőn belül, a fogyasztó érdekeinek sérelme nélkül nem lehetséges – a terméket cserélje ki. A jogszabály ebben az esetben úgy hoz létre kötelmet két fél között, hogy a jogviszony alapjául szolgáló szerződésnek – adott esetben – egyikük sem volt alánya.

A jogosult a termékszavatossági igényét hároméves elévülési határidő alatt érvényesítheti. A határidő azonban nem a teljesítés időpontjától kezdődik, hanem akkor, amikor a jogosult tudomást szerzett, vagy az adott helyzetben elvárható gondosság mellett tudomást szerezhette volna a termék hibájáról és ezzel összefüggésben a hiba okáról, a kár bekövetkeztéről, valamint a gyártó (importáló) személyéről. A termékszavatossági igény érvényesítésének jogvesztő határideje a termék forgalomba hozatalától számított tíz év. A jogintézmény megoldást jelenthetne például arra a helyzetre, amikor a fogyasztóval szerződő jogi személy az igényérvényesítési határidő letelte előtt, jogutód nélkül megszűnt. Ebben az esetben a fogyasztó közvetlenül a gyártóval szemben érvényesíthetné igényét.

Kőhidi Ákos
tudományos ügyintéző